

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

8 oktober 2024

Kenmerk

Z/24/074076 / D/24/157953

Portefeuillehouder

Jacques Rozendaal

Portefeuille

Jeugdzaken en jeugdzorg

Opsteller

Bos, Frank van den

Onderwerp

RIB bij bestuursopdracht Sociaal Domein

Kennisnemen van

de inhoud van de raadsinformatiebrief over de Bestuursopdracht Sociaal Domein.

Inleiding

Via deze brief wordt u geïnformeerd over de bestuursopdracht binnen het Sociaal Domein. Deze is bedoeld om meer grip te krijgen op de (kosten-)ontwikkelingen binnen de Jeugdzorg en de Wmo. Deze raadsinformatiebrief bouwt verder op de eerdere raadsinformatiebrieven. Deze gingen over de Zorgkosten Jeugd (dd. 6 juni 2024, kenmerk Z/24/070488 / D/24/147462) en over het Reële tarievenonderzoek Utrecht-West 2024 (dd. 9 juli 2024, kenmerk Z/24/071417 / D/24/150066).

Kernboodschap

- De kosten van de Jeugdzorg en Wmo stijgen in 2024 harder dan was voorzien bij het opstellen van de begroting voor 2025. Op basis van de laatste inzichten voor de Najaarsrapportage moet over 2024 €1,9 miljoen worden bijgeraamd.
- Dit betekent dat bij het vaststellen van de bezuiniging is uitgegaan van €1,2 miljoen voor Jeugd. Voor Wmo €1 miljoen. De extra kostenstijging in 2024 van €1,9 miljoen is hier niet in meegenomen.
- De actuele en zorgwekkende ontwikkeling van de zorgkosten is aanleiding geweest voor het College om de bestuursopdracht Sociaal Domein in gang te zetten. Hiermee wordt meer grip te krijgen op de kostenontwikkeling door middel van meerdere interventies. In deze RIB wordt u als Raad meegenomen in de aanleiding voor (paragraaf 1) en de doelstellingen van de bestuursopdracht (paragraaf 2).
- Daarna wordt ingegaan op de oorzaken van de extra stijging van de kosten voor Jeugdzorg in 2024 (paragraaf 3.1), de bezuiniging op het maatwerk Jeugd voor 2025 (paragraaf 3.2) en de beheersmaatregelen en interventies Jeugd (paragraaf 3.3). Vervolgens wordt ingegaan op de bezuinigingen op het maatwerk Wmo (paragraaf 4.1). Ook de beheersmaatregelen en interventies Wmo (paragraaf 4.2) worden besproken. Voor de realisatie van alle beheersmaatregelen wordt in 2025 per kwartaal geanalyseerd. Er wordt gekeken of er daadwerkelijk sprake is van een **bruto afname** van de kosten.

Afgelopen periode is uw Raad geïnformeerd over de toename van de Zorgkosten Jeugd (RIB van 6 juni). En ook over de uitkomsten van het Reële tarievenonderzoek (RIB van 9 juli). In de RIB over de toename van de Zorgkosten Jeugd zijn de belangrijkste oorzaken weergegeven. Die geven een verklaring van de toegenomen kosten. Daarnaast zijn meerdere interventies benoemd om de kostenontwikkeling af te vlakken. Dit is ook toegelicht op de thema-avond op 3 oktober 2024.

In de tussentijd nemen de kosten voor het Sociaal Domein sterker toe dan tot voor kort voorzien. Ook is er sprake van afnemende budgetten. Deze sterke en onvoorziene extra stijging van de uitgaven over 2024 dwingt ons tot het nemen van extra maatregelen. Daarnaast moeten we ons voorbereiden op interventies.

Een randvoorwaarde hierbij is om de kwaliteit in de tussentijd te verhogen of minimaal gelijk te houden. De bestuursopdracht biedt extra ondersteuning voor het Sociaal Domein van de gemeente Woerden. Hiermee kan de gemeente beter grip krijgen op de Wmo- en Jeugdzorgkosten en haar doelen realiseren. Het is van groot belang deze bestuursopdracht in gang te zetten en daardoor een versnelling te realiseren door:

- De blijvende stijging van het aantal Jeugdigen dat een vorm van Jeugdhulp nodig heeft. En de duur van de Jeugdhulp die de Jeugdigen krijgen.
- De stijgende kosten van de Jeugdzorg.
- De opdracht in de Hervormingsagenda Jeugd over omvormen van de lokale toegang.
- De (lokale en landelijke) financiële vooruitzichten in relatie tot stijgende kosten Sociaal Domein.

De afgelopen jaren is geanticipeerd op de afbuiging van de Jeugdzorgkosten door het inzetten van onderstaande interventies als:

- Door overleggen met de huisartsen is er commitment ontstaan om samen de verantwoordelijkheid te nemen voor het leveren van goede Jeugdzorg. Daarnaast wordt er gewerkt aan kostenbewust verwijzen.
- Er wordt intensiever ingezet op de samenwerking met de POH-(j)GGZ (praktijkondersteuners huisartsen).
- Casuïstiek en beleidsmatige gesprekken met Samen Veilig Midden Nederland (SVMN) over de zorginzet. En om de samenwerking te verbeteren en te verdiepen.
- Er is een vaste contactpersoon vanuit WoerdenWijzer op basisscholen.
- De wijze van beschikken is aangepast.

Om grip te krijgen op de kosten is ook een doorontwikkeling nodig in de manier waarop het lokale team is ingericht. De doorontwikkeling van het lokale team is noodzakelijk. Dit vanwege de houdbaarheid van ons zorgstelsel en landelijk beleid (Hervormingsagenda Jeugd). Het zelf hulp bieden van de lokale teams is een ontwikkeling die in gang is gezet. Daarnaast wordt de sociale basis verbreed en vaker ingezet. Dit zal naar verwachting een positief kosteneffect hebben.

De doorontwikkeling van WoerdenWijzer wordt vanuit bovenstaand uitgangspunt meegenomen als onderdeel van deze bestuursopdracht. Hier wordt u op 14 november aanstaande tijdens de politieke avond verder over geïnformeerd. Grip op kosten in het Sociaal Domein (met name Jeugdzorg) is – ook landelijk gezien – een uitdaging voor gemeenten in het algemeen. De invloedssfeer is breed. Maar we zijn ook afhankelijk van partijen die vanuit de Jeugdwet eigenstandig naar Jeugdzorg mogen verwijzen. Deze elementen worden ingezet om de kosten te beheersen en de kwaliteit te behouden.:

- Grip op de invulling en uitvoering van lokale teams.
- De wijze van doorverwijzing door derden.
- De reikwijdte van de Jeugdwet vastgelegd in de verordeningen.
- Grip op lokale en regionale inkoop.
- Hoe geven we invulling aan de regionale opdrachtgeversrol richting zorgaanbieders?
- Wat is onze wijze van financiering?
- Woerden maakt onderdeel uit van de regio Utrecht West. Hier wordt gekeken naar een nieuwe wijze van inkoop. Ook wordt gekeken naar de bekostiging die aan de doelstelling 'grip' gaat voldoen.

2 Doelstellingen en verwachte resultaten bestuursopdracht

Hieronder is een onderverdeling gemaakt in hoe wij als gemeente lokaal de beheersing willen vormgeven. Dit met behulp van de bestuursopdracht. De bestuursopdracht kent de volgende doelstellingen en verwachte resultaten:

- **Grip op Jeugdzorg en Jeugdzorgkosten** Het doel is om op basis van inzicht in de kosten(-ontwikkeling) Jeugdzorg gerichte interventies in te zetten. Dit om zo meer grip te verkrijgen en de kosten te laten dalen. Intern zijn onderliggende doelstellingen geformuleerd die gekoppeld zijn aan de financiële reductie. De verhouding kwaliteit versus kosten moet hierbij minimaal hetzelfde blijven (of een betere kwaliteit tegen een lager kostenniveau).

- **Grip op en terugdringing van Wmo kosten** Het doel is om effectiever te kunnen sturen. Daarbij willen we maatregelen nemen om de kosten van de Wmo (en daarmee de ambities in de Wmo) terug te dringen. Lees: hogere budgetuitnutting.
- **Doorontwikkeling van WoerdenWijzer** Het doel is een efficiënt en kwalitatief lokaal team te realiseren. Een team dat voldoet aan de landelijke normen en waarmee we in staat worden gesteld beter te sturen op kwaliteit en kosten. We moeten dit doen om zorg en ondersteuning beschikbaar te houden voor de meest kwetsbare inwoners.
- **Datagerichte sturing** Het doel is om betere datagerichte sturing aan te brengen die ondersteunend is aan bovengenoemde ontwikkelingen.

In de volgende paragrafen wordt eerst ingegaan op de Jeugdzorg en de verklaringen voor de benodigde bijraming in de Najaarsrapportage. Daarna worden de bezuinigingen op Jeugdzorg in 2025 en de voorgestelde beheersmaatregelen en interventies besproken. In de paragraaf die daarop volgt wordt ingegaan op de bezuinigingen op de Wmo in 2025. En op de voorgestelde beheersmaatregelen en interventies.

3.1 Verklaringen voor de benodigde bijraming Jeugdzorg in de Najaarsrapportage

De stijging van de Jeugdzorgkosten is vooral te wijten aan drie componenten:

- Stijging van de aantallen jeugdigen in zorg.
- Complexiteit van de zorgvragen en de casuïstiek (toename aantal uren dat ingezet wordt).
- Tariefontwikkeling en indexatie.

3.2 Totstandkoming bezuiniging op het maatwerk Jeugd

Voor de bezuiniging op het **maatwerk Jeugd** (€1,2 miljoen in 2025 oplopend naar €2 miljoen in 2026) geldt het volgende. Op basis van het aantal Jeugdigen in zorg in 2023 is uitgewerkt op welke productcategorieën een daling van het aantal cliënten (de Q) gerealiseerd kan worden. De prijs is veel lastiger beïnvloedbaar. Daarna is per productcategorie berekend tot welke besparing dit leidt. Omdat het hier om een opneemregeling gaat, kan niet worden gesproken van een taakstelling. Het gaat hier om een besparing die we invullen door beleidsmatige aanpassingen.

Ter informatie leest u in de tabel hieronder de kostenontwikkeling van 2021 tot en met 2024.

Uitgaven aan geïndiceerde Jeugdzorg exclusief SVMN en Yeph

	2021	2022	2023	2024 (prognose)
Bedrag	9.398.000	9.807.000	12.786.000	15.520.000
Stijging bedrag		409.000	2.979.000	2.734.000
Stijging %		4,3%	30%	21%

3.3 Beheersmaatregelen en interventies Jeugd

Onderstaande maatregelen zijn uitgewerkt in het projectplan 'Grip op Jeugdzorg en -kosten'. We richten ons op het verlagen van het aantal cliënten in zorg. Daarom zetten we vooral in op interventies bij verwijzers. Hieronder zijn de interventies samengevat.

- **Huisartsen:** komen tot werkafspraken over verwijzen en starten met beoordelen van (automatische) verlengingen. Ook inzet POH-jGGZ evalueren en bijstellen en zichtbaarheid WoerdenWijzer vergroten.
- **Samen Veilig Midden Nederland (SVMN):** komen tot betere werkafspraken over inzet in het vrijwillig kader en over verwijzen naar Jeugdhulp. Daarnaast over Jeugdigen in verblijfsvoorzieningen en de werkprocessen rondom Ondertoezichtstellingen verbeteren.
- **WoerdenWijzer:** eenduidigheid creëren over wat complexe casuïstiek is en werkafspraken tot stand brengen hoe we met deze casuïstiek omgaan. Afspraken maken over normaliseren van 'problematiek' en afschalen van zorg. Het doorontwikkelen en professionaliseren van werkprocessen en rollen/verantwoordelijkheden en het inzetten op participatie van jeugdigen, ouders en hun netwerk. Inzicht verkrijgen in de zorg- en kostenopbouw van de 10 duurste gezinnen en daar lering uit trekken voor andere casussen.

- **Jeugdzorgaanbieders:** versterken van de accountgesprekken met aanbieders op basis van analyse. Ook gerichte gesprekken voeren over efficiëntie, normaliseren en kwaliteitsverbeteringen. Daarnaast worden er werkafspraken gemaakt over het afschalen van zorg en de samenwerking met de sociale basis.

Het totaalbedrag aan de te bereiken besparingen is gebaseerd op een berekening. Deze gaat uit van een gemiddelde afname met 10% van begeleiding, behandeling individueel en groep, diagnostiek en behandeling s-GGZ, residentiële zorg en het aantal onder toezicht stellingen.

4.1 Totstandkoming bezuiniging op de Wmo

Voor de Wmo geldt dat de kosten en aantallen cliënten de afgelopen jaren redelijk stabiel waren. In 2023 was er sprake van een aanzienlijke onderbesteding (à 7 ton). Omdat er inhoudelijk wel ruimte wordt ervaren om de efficiëntie te verhogen, is ervoor gekozen een besparing (€1 miljoen in 2025) op te nemen op het maatwerk. Die besparing is naar rato verdeeld over de posten huishoudelijke hulp, begeleiding individueel en begeleiding groep.

4.2 Beheersmaatregelen en interventies Wmo

Momenteel wordt uitgewerkt hoe inhoudelijk invulling wordt gegeven aan de financiële doorstelling. Hierbij worden onderstaande interventies overwogen en nader uitgewerkt. Vervolgens zal een businesscase worden uitgewerkt.

- **Vroeg signalering en welzijnscoaches:** Minder hulpvragen doorgeleiden naar Wmo, met meer focus op welzijnsvoorzieningen en sociale basis. Mogelijk versneld oppakken van zelf begeleiding bieden waardoor er minder geïndiceerd hoeft te worden.
- **Doorverwijzing naar Wet langdurige zorg (WLZ):** Gebruik de WLZ-check effectief om geschikte casussen door te verwijzen naar de Wet langdurige zorg.
- **Ondersteuning van zware casussen:** Focus op de 20% zwaarste casussen binnen de Wmo en onderzoek waar in de overige 80% aanpassingen mogelijk zijn. Meenemen: mogelijk aanscherpen verordening voor de 80% 'lichtere' casuïstiek.
- **Datagedreven werken:** Verbeter indicatiebesluiten door gebruik te maken van data-analyse over succesfactoren van indicaties en hulpvragen. Vergroot daarbij ook het kostenbewustzijn van de casemanagers.
- **Hogere uitnutting analyseren:** Onderzoek waarom aanbieders in 2024 meer declareren dan voorgaande jaren om inzicht te krijgen in de kostenontwikkeling.
- **Herbeoordeling van indicaties:** Evalueer de 20 duurste Wmo-casussen en beoordeel mogelijkheden voor (gedeeltelijke) afschaling van indicaties. Inclusief PGB-casussen.
- **Groepsaanbod en samenwerking:** Onderzoek de verschuiving van individuele naar groepsbegeleiding. In samenwerking met aanbieders worden nieuwe vormen van groepsaanbod ontwikkeld.
- **Kosteneffectiviteit:** Herbeoordeling van huidige indicaties en de mogelijkheden voor efficiëntieverbeteringen, zowel voor begeleiding als voor voorzieningen. Ook meenemen: opschoonactie voorzieningen zoals scootmobiels en rolstoelen.
- **Ontmoedigingsbeleid en inkomenstoets:** Verken mogelijkheden voor ontmoedigingsbeleid en inkomenstoetsing in het kader van huishoudelijke hulp en overige voorzieningen.
- **Wettelijke kaders en innovatie:** Houd je aan wettelijke kaders. Blijf ook openstaan voor innovatieve ideeën van aanbieders, zoals digitale oplossingen en zelfredzaamheid bevorderen.

Dwarsverbanden

Deze ontwikkelingen hebben direct invloed op elkaar. De noodzaak om de kosten van het Sociaal Domein terug te dringen heeft invloed op de inhoudelijke ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen wil het Sociaal Domein de komende jaren doorvoeren. Dit is voor een deel in lijn met de Maatschappelijke Agenda 2023-2027 door de voorgenomen bezuinigingsmaatregelen (lees: teruggang van scenario 2+ naar scenario 1). Dat betekent zoveel mogelijk integrale aansturing op beheersing van de kosten en inhoudelijke ontwikkelingen.

Financiën

In de begroting 2025 is een bezuiniging opgenomen voor de kosten van Jeugd van €1,2 miljoen. En voor de kosten van de Wmo van €1 miljoen. Een nadere toelichting hierop is te vinden in de Najaarsrapportage en Begroting. Op dit moment wordt invulling gegeven aan de interventies en beheersmaatregelen waarmee de beoogde bezuinigingen kunnen worden gerealiseerd.

Voor de realisatie van de beheersmaatregelen wordt per kwartaal geanalyseerd of er sprake is van een **bruto afname** van de kosten. Dit betekent dat bij het vaststellen van de bezuiniging is uitgegaan van €1,2 miljoen voor Jeugd. En €1 miljoen voor Wmo.

De extra kostenstijging in 2024 van €1,9 miljoen is hier niet in meegenomen. De complexiteit van het goed volgen van de autonome realisatie van de bezuinigingsdoelstelling van €1,2 miljoen en €1 miljoen is groot. Deze doelstellingen kunnen niet los worden gezien van de verwachte kostenstijging van €1,9 miljoen. Dit betekent dat de verwachte kostenstijging door de bezuiniging zal moeten afvlakken (minder meer).

Vervolg

Wijze waarop de Raad wordt geïnformeerd over de voortgang

Over de voortgang van de interventies en beheersmaatregelen zal per kwartaal aan de Raad worden gerapporteerd.

Bijlagen